

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 615/2018-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Mariánom Šefčíkom, CSc., Nezábudková 810/22, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 5 C 111/2016-121 zo 6. apríla 2017 v spojení s opravným uznesením č. k. 5 C 111/2016-128 z 24. apríla 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 280/2017-153 zo 6. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len

„sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 111/2016-121 zo 6. apríla 2017 v spojení s opravným uznesením č. k. 5 C 111/2016-128 z 24. apríla 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 Co 280/2017-153 zo 6. júna 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou okresnému súdu 12. apríla 2016 domáhala, aby súd určil neplatnosť zmluvy o pôžičke, ktorú uzatvorila so žalovaným. Zároveň sa domáhala, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť jej požadovanú sumu s príslušenstvom. Žalobu odôvodnila tým, že na základe zmluvy o pôžičke poskytla obci [REDAKOVANÉ] pôžičku, ktorú sa jej žalovaný zaviazal odpočítať z nájomného, avšak k započítaniu pôžičky nedošlo. Neskôr poskytla žalovanému ďalšie finančné prostriedky ako zábezpeku za poskytnutie bytu. Sťažovateľka listom požiadala žalovaného o vrátenie dlžnej sumy, s čím však žalovaný nesúhlasil.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 111/2016 zo 6. apríla 2017 žalobu spolu s návrhom sťažovateľky na prerušenie konania zamietol a priznal žalovanému náhradu trov konania v plnom rozsahu. Súd dospel k záveru, že sťažovateľka nepreukázala naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy, keďže samotné určenie, že je zmluva o pôžičke neplatná, nemá z hľadiska právneho postavenia žalobkyne (sťažovateľky) žiaden význam. Okresný súd zároveň poukázal na to, že sťažovateľka sa v konaní domáhala plnenia zo zmluvy, ktorej neplatnosť žiadala určiť. Súd nárok sťažovateľky zamietol z dôvodu jeho premlčania a z toho istého dôvodu sa ďalšími argumentmi strán nezaoberal. Návrh na prerušenie konania posúdil okresný súd ako nedôvodný.

4. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd ako súd odvolací rozhodnutím sp. zn. 17 Co 280/2017 zo 6. júna 2018 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným

uznesením potvrdil a priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd potvrdil názor okresného súdu, že na určení, že zmluva o pôžičke je neplatná, nebol naliehavý právny záujem. K námietke sťažovateľky, že zmluva o pôžičke bola zmluvou spotrebiteľskou, uviedol, že v konaní sa žiadnym spôsobom nepreukázalo, že žalovaný vystupoval v pozícii dodávateľa. Konštatoval tiež premlčanie nároku sťažovateľky a potvrdil postup okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh na prerušenie konania.

5. Sťažovateľka tvrdí, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Rozsudok okresného súdu trpí inými právnymi vadami. Poukazuje ďalej na skutočnosť, že súd jej v dôsledku nedostatočne odôvodneného a nepreskúmateľného rozsudku odňal možnosť konať pred súdom. Okresný súd sa v dostatočnej miere nevysporiadal so všetkými dôkazmi a skutočnosťami, ktoré mali podstatný význam pre rozhodnutie vo veci.

6. K veci ďalej dodáva: „*Súd prvej inštancie taktiež nepostupoval lege artis pri posudzovaní skutočnosti existencie naliehavého právneho záujmu na strane žalobkyne. Na strane žalobkyne v čase podania predmetnej žaloby existoval naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke a to v tom, že žalovaný žalobkyňu uviedol úmyselne do omylu pri podpisovaní zmluvy o pôžičke a taktiež, že jej mal vrátiť doposiaľ nevrátenú časť požičanej sumy. Žalobkyňa do podania žaloby nemala vedomosť o celkovej výške doposiaľ nevrátenej časti požičanej sumy, nakoľko žalovaný jej odmietal vystaviť presné vyčíslenie odpočtov pôžičky z nájmu bytu v zmysle zmluvy o pôžičke a taktiež jej odmietal vydať vyčíslenie doposiaľ nevrátenej časti požičanej sumy. Až na podnet súdu žalobkyňa v priebehu konania, resp. na poslednom pojednávaní zistila, že doposiaľ nebola zo strany žalovaného vrátená časť požičanej sumy vo výške 584,68 Eur, ktorými žalovaný svojvoľne disponuje doposiaľ. Máme za to, že naliehavý právny záujem tu daný bol a žaloba nemala byť zamietnutá z dôvodu absencie zákonom požadovaného naliehavého záujmu.*

Žalobkyňa sa nestotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie v tom, že by bolo samotné určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke, ktorého sa žalobkyňa v žalobe taktiež domáhala, zbytočné. V konaní bolo preukázané v súvislosti s uzatvorením zmluvy o pôžičke

konanie žalovaného, resp. starostu v rozpore s platným Štatútom obce, na čo poukázala samotná právna zástupkyňa žalovaného a vyplývalo to aj z listinného dôkazu - Štatút obce.

Žalobkyňa sa taktiež nestotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie v tom, že v danom prípade nie je možné subsumovať predmetný právny vzťah založený zmluvou o pôžičke pod spotrebiteľské záväzky, pretože žalobkyňa bola zo strany žalovaného účelovo uvedená do omylu v tom, že žalovaný, resp. starosta vystupoval ako dodávateľ služby - zabezpečenie bytovej otázky záujemcom fyzickým osobám, pričom podmienkou bolo uzatvorenie zmluvy o pôžičke. Finančné prostriedky získané na základe uzatvorenej zmluvy o pôžičke následne žalovaný použil na stavbu bytového domu v obci a následne prenajal žalobkyni jeden byt na základe zmluvy o nájme bytu. Žalobkyňa má za to, že vzhľadom na uvedený spôsob konania žalovaného je možné zmluvu o pôžičke považovať za spotrebiteľskú zmluvu.

Žalobkyňa sa taktiež nestotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie v tom, že v prípade nároku za vydanie sumy 1.700,- Eur je nárok žalobkyne premlčaný. Žalobkyňa má za to, že poskytnutím ďalšej časti požičanej sumy vo výške spolu 500,- Eur dňa 06.07.2012 a 30.08.2012 sa zmluva o pôžičke doplnila v časti výšky pôžičky zo strany žalobkyne žalovanému. Splatnosť uvedeného navýšenia pôžičky bola dohodnutá totožne ako v prípade prvotnej požičanej sumy a to, že sa bude postupne odpočítavať z výšky nájmu žalobkyne, čím mala byť postupne zo strany žalovaného vrátená celková požičaná suma 1.700,- eur. Nie je pravdou, že by mohla žalobkyňa žiadať od žalovaného vrátenie následne poskytnutého navýšenia pôžičky v sume 500,- Eur v celosti, nakoľko medzi žalobkyňou a žalovaným bolo preukázateľne dohodnuté postupné vrátenie celej požičanej sumy 1.700,- eur odpočítavaním z mesačného nájomného žalobkyne. Uvedené preukazuje aj listinný dôkaz založený v spise - Správa od obchodnej spoločnosti S.P.I. s.r.o., ktorá zabezpečovala správu nájmu. Z uvedeného dôkazu jednoznačne vyplýva, že následne poskytnutá suma vo výške 500,- eur bola navýšením pôvodnej pôžičky, čiže obe zmluvné strany súhlasili s tým, že pôvodná pôžička v sume 1.200,- eur sa navýši o sumu 500,- eur a zostáva zachovaný spôsob vrátenia pôžičky - postupný odpočet z nájmu žalobkyne.

Žalobkyňa taktiež nesúhlasí s výrokom súdu prvej inštancie ohľadom zamietnutia návrhu žalobkyne na prerušenie konania, vzhľadom na skutočnosti, ktoré uviedla

v písomných podaniach zo dňa 05.04.2017 a 06.04.2017. Súd prvej inštancie rozhodol predčasne, keďže si nepočkal na rozhodnutie orgánov činných v trestnom konaní.

Na základe vyššie uvedeného má žalobkyňa za to, že žaloba bola podaná dôvodne a nárok žalobkyne nie je v danom prípade premlčaný.“

7. K rozhodnutiu odvolacieho súdu sťažovateľka uvádza, „že sa s ním nestotožňuje, nie je riadne a v dostatočnom rozsahu odôvodnené tak, aby bolo podkladom pre potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Porušovateľ 2/ sa nevysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky, ktoré uviedla v podanom odvolaní, nakoľko mala za to, že rozhodnutie porušovateľa 1/ nie je správne. Porušovateľ 2/ sa len v krátkosti vyjadril k námietkam, ktoré boli uvedené v odvolaní sťažovateľky. Sťažovateľka sa domnieva, že porušovateľ 2/ nepostupoval v súlade s právom na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

Sťažovateľka má za to, že rozhodnutia porušovateľov v 1/ a 2/ rade sú v rozpore so zákonom a porušujú ústavou garantované práva patriace sťažovateľovi ako občanovi Slovenskej republiky. Porušovateľ v 2/ rade neposúdil odvolacie dôvody správne a dostatočne sa nevysporiadal so všetkými namietanými porušeniami súdu prvej inštancie, dôsledkom čoho bolo rozhodnutie, že rozsudok okresného súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá sa potvrdzuje. Sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym názorom porušovateľa v 2/ v odôvodnení rozhodnutia a preto v rámci zákonnej lehoty podáva túto ústavnú sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky. Sťažovateľka ako občianka Slovenskej republiky má právo na riadne odvolacie konanie, preskúmanie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorého záver je zároveň zo strany odvolacieho súdu riadne odôvodnený a podložený právnymi argumentmi s možnosťou jeho dodatočného preskúmania, čo v danom prípade nie je naplnené.“

8. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom takto:

„1. Základné práva sťažovateľky - [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], štátna občianka SR, na súdnu ochranu zaručené čl. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Okresného súdu Bánovce

nad Brebravou sp. zn.:5C/111/2016-121 zo dňa 06.04.2017, v spojení s opravným uznesením sp. zn.: 5C/111/2016- 128 zo dňa 24.04.2017, a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn.: 17Co/280/2017-153 zo dňa 06.06.2018, porušené boli.

2. Zrušuje sa rozsudok Okresného súdu Bánovce nad Brebravou sp. zn.: 5C/111/2016-121 zo dňa 06.04.2017, v spojení s opravným uznesením sp. zn.: 5C/111/2016-128 zo dňa 24.04.2017, a rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn.: 17Co/280/2017-153 zo dňa 06.06.2018 a vec sa vracia Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie podľa ustálenej rozhodovacej praxe a úvahy Ústavného súdu Slovenskej republiky.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd Trenčín povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa: JUDr. Marián Ševčík, CSc., advokát, Nezábudková 22, 821 01 Bratislava, [REDACTED], [REDACTED], pozostávajúca:

a, 2x režijný paušál = 9,21 eur... $9,21 \times 2 = 18,42$ eur

b, 2x právny úkon = 153,50 eur... $153,50 \times 2 = 307$ eur

Celkovo trovy právneho zastúpenia: 325,42 eur.“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

12. Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti namieta, že bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu „zaručené čl. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“ napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu.

13. Podľa čl. 1 ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

14. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

17. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. aj čl. 36 ods. 1 listiny) a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne (II. ÚS 71/97, III. ÚS 470/2010, IV. ÚS 438/2010, IV. ÚS 195/07).

18. Ústavný súd najskôr poukazuje na tú skutočnosť, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 13/01, II. ÚS 193/2010). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné zase uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03, IV. ÚS 792/2013).

II.1 K namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom okresného súdu

19.1 Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba

vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné sudy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

19.2 Sťažovateľka sťažnosťou napáda rozsudok okresného súdu, ktorý zamietol jej žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd, ktorý napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

20.1 Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny) je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie

konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie vecí [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36]. Právo na spravodlivé prejednanie vecí zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

20.2 Z judikatúry ESLP, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

21.1 Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02). Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia,

postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

21.2 Aj ESĽP vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

21.3 Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

22. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Sťažovateľka v sťažnosti predovšetkým namieta, že krajský súd

- riadne a v dostatočnom rozsahu neodôvodnil svoje rozhodnutie,
- nevysporiadal sa so všetkými námietkami sťažovateľky, ktoré uviedla v odvolaní,

resp. k námietkam uvedeným v odvolaní sa vyjadril len v krátkosti, v dôsledku čoho malo dôjsť podľa sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. V relevantnej časti odôvodnenia rozsudku č. k. 17 Co 280/2017-153 zo 6. júna 2018 krajský súd uviedol:

„5. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť v celom rozsahu.

6. Odvolací súd na námietku žalobkyne uvedenú v odvolaní týkajúcej sa toho, že súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia neuviedol svoju právnu úvahu, na základe ktorej sa pri hodnotení dôkazov riadil, uvádza, že táto nie je dôvodná. Odôvodnenie súdu prvej inštancie je plne v súlade § 220 ods. 2 CSP, pričom obsahuje všetky náležitosti v tomto ustanovení uvedené.

7. Odvolacia námietka žalobkyne ohľadom skutočnosti, že súd prvej inštancie sa v dostatočnej miere nevysporiadal so všetkými dôkazmi a skutočnosťami produkovanými žalobkyňou, nie je v tomto prípade namieste, nakoľko súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky dôkazy, ktoré boli pre rozhodnutie právne relevantné, a to plne v súlade s § 185 ods. 1 CSP, a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa s nimi i náležite vysporiadal. Žalobkyňa v odvolaní však bližšie nešpecifikuje, aké konkrétne dôkazy súd prvej inštancie v dostatočnej miere nezval na zreteľ, a preto odvolací súd nemal možnosť túto odvolaciu námietku ďalej vyhodnotiť.

8. Podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

9. Určovacia žaloba má povahu preventívnu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemožno domáhať ochrany žalobou na plnenie. Medzi účastníkmi musí existovať aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia

žalobcu a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom. Určovacia žaloba by tiež mala byť zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Skutočnosť, že žalovaný uplatňuje proti žalobcovi majetkový nárok zo zmluvy, nezakladá sama osebe naliehavý právny záujem na žalobcom požadovanom určení neplatnosti zmluvy, z ktorej by sa mal tvrdený nárok odvíjať. Naliehavý právny záujem nie je daný ani v prípade žaloby na určenie neplatnosti právneho úkonu, ak otázka jeho platnosti má povahu otázky prejudiciálnej vo vzťahu k inej právnej otázke (Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 19. novembra 2008, sp. zn. 5 Obdo 10/2008).

10. Naliehavý právny záujem je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý je ohrozením navrhovateľovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla (Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 49/2003).

11. Námietka žalobkyne uvedená v odvolaní poukazujúca na to, že v čase podania žaloby existoval naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke, a to konkrétne v tom, že ju žalovaný úmyselne uviedol do omylu pri podpisovaní zmluvy, podľa odvolacieho súdu nemôže obstať. Ako správne konštatoval súd prvej inštancie, iba určenie, že zmluva o pôžičke je neplatná, nemá vplyv na právne postavenie žalobkyne, nakoľko by sa týmto určením nevyriešilo, či žalovaný má alebo nemá povinnosť vrátiť peniaze z pôžičky, pretože sa v konaní žalobkyňa mohla a i sa domáhala plnenia na základe zmluvy, ktorej určenia neplatnosti sa domáhala. Na samotnom určení, že zmluva o pôžičke je neplatná, preto nebol daný naliehavý právny záujem, ako správne právne posúdil súd prvej inštancie.

12. Podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

13. Odvolací súd na námietku, že zmluva o pôžičke je zmluvou spotrebiteľskou, nakoľko žalovaný vystupoval v postavení dodávateľa, poznamenáva, že žalovaný nevystupoval v žiadnom prípade ako dodávateľ, nakoľko v konaní nebolo nijakým spôsobom preukázané, že by žalovaný vystupoval v pozícii dodávateľa - teda ako osoby, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

14. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenie z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

15. Podľa § 102 ods. 2 Občianskeho zákonníka najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

16. K námietke žalobkyne uvedenej v odvolaní vzťahujúcej sa k tomu, že poskytnutím ďalšej pôžičky vo výške spolu 500 eur sa zmluva o pôžičke doplnila v časti výšky pôžičky zo strany žalobkyne žalovanému, treba uviesť, že v konaní nebol preukázaný právny dôvod poskytnutia týchto finančných prostriedkov, a preto súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že sa jedná o bezdôvodné obohatenie, nakoľko tieto finančné prostriedky boli žalobkyňou žalovanému poskytnuté bez právneho dôvodu. Následne treba konštatovať vecnú správnosť ohľadom posúdenia premlčania uvedených nárokov súdom prvej inštancie.

17. Ohľadom uplatneného nároku vo výške 1.200 eur žalobkyňa v odvolaní bližšie nekonkretizuje, v čom je záver súdu o premlčaní tohto nároku vecne nesprávny. Podľa odvolacieho súdu je záver súdu prvej inštancie o tomto uplatnenom nároku vecne správny, lebo sa jednalo o plnenie na základe neplatného právneho úkonu, a preto sa o túto sumu žalovaný na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatil. Nakoľko k bezdôvodnému obohateniu došlo dňa 17.09.2010, subjektívna premlčacia doba uplynula žalobkyňi v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka dňa 17.09.2012. Žalobu však žalobkyňa podala dňa 12.04.2016, teda po uplynutí premlčacej doby, a preto súd prvej inštancie správne žalobu v tejto časti zamietol z dôvodu premlčania nároku.

18. Podľa § 162 ods. 1 písm. a) CSP súd konanie preruší, ak rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť.

19. Tvrdenie žalobkyne uvedené v odvolaní vzťahujúce sa k tomu, že súd prvej inštancie rozhodol ohľadom prerušenia konania predčasne z dôvodu, že si nepočkal na rozhodnutie orgánov činných v trestnom konaní, odvolací súd konštatuje, že v trestnom konaní sa nerieši otázka, od ktorej by záviselo rozhodnutie v tomto konaní. Rozhodnutie o tom, či bol alebo nebol spáchaný trestný čin, neovplyvňovalo v tomto prípade rozhodnutie o zaplatení sumy 1.700 eur, nakoľko súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že zo strany žalovaného nedošlo k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu (ako

znaku relevantnému k aplikácii § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a trestné konanie nemá vplyv na plynutie premlčacej doby. Na základe uvedeného súd prvej inštancie postupoval správne, keď konanie neprerušil.“

24. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje, že právny názor, na ktorom krajský súd založil výrok svojho rozhodnutia, je z ústavného hľadiska akceptovateľný. Krajský súd dostatočným a zrozumiteľným spôsobom odôvodnil, prečo nebolo možné žalobe vyhovieť. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup odvolacieho súdu, t. j. taký postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Ústavný súd preto nevidí dôvod, aby zasahoval do jeho skutkových a právnych záverov, prípadne nahrádzal jeho právny názor svojím vlastným. Z napadnutého rozsudku krajského súdu nevyplýva ani žiadna taká skutočnosť, na základe ktorej by ústavný súd mohol prisvedčiť názoru sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia krajského súdu. Ako z už citovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

25.1 Spôsob, akým krajský súd posúdil v okolnostiach danej veci otázku naliehavého právneho záujmu sťažovateľky na ňou požadovanom určení neplatnosti zmluvy o pôžičke, sa pohybuje v rámci obvyklého významu všeobecnými súdmi interpretovaného pojmu. Preukázanie naliehavého právneho záujmu je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný a účinný procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa prostredníctvom nej odstráni spornosť práva alebo len vyvolá konanie, po ktorom bude ešte potrebné uskutočniť ďalšie konanie. Naliehavý právny záujem je daný najmä vtedy, ak by bez požadovaného určenia bolo právo žalobcu ohrozené.

25.2 Ústavný súd konštatuje, že závery odvolacieho súdu týkajúce sa posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu sú formulované zrozumiteľne, sú dostatočne odôvodnené a nemožno ich považovať za svojvoľné. Podobne za zrozumiteľné, dostatočne

odôvodnené v súlade s interpretačnou praxou všeobecných súdov považuje ústavný súd posúdenie otázky premlčania nároku sťažovateľky, charakteru zmluvy o pôžičke vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že ide o zmluvu spotrebiteľskú, a napokon aj posúdenie neopodstatnenosti návrhu na prerušenie konania.

26. Ústavný súd sa však nestotožňuje s názorom sťažovateľky, že krajský súd sa nevysporiadal so všetkými jej námietkami uvedenými v odvolaní. Naopak, poukazuje na konštatovanie krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľka v odvolaní bližšie nešpecifikovala, ktoré konkrétne dôkazy okresný súd nevzal na zreteľ, a preto uvedenú námietku nemohol vyhodnotiť.

27. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v posudzovanej sťažnosti absentuje ústavnoprávne relevantná argumentácia (polemika s právnymi závermi krajského súdu), ktorá vzhľadom na obsah sťažnosti stavia ústavný súd len do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov, ktorou však ústavný súd nie je. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem všeobecného konštatovania o porušení ňou označených práv a rekapitulácie svojich námietok uplatnených v odvolaní proti rozsudku okresného súdu bližšie neuvádza, na ktoré konkrétne podstatné argumenty nedostala od krajského súdu dostatočnú odpoveď, a tým ani bližšie neobjasňuje spôsob, ako malo dôjsť k porušeniu ňou označených práv rozsudkom krajského súdu.

28. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát zdôraznil, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom (napr. IV. ÚS 340/04, II. ÚS 519/2012, II. ÚS 140/2013). Podľa názoru ústavného súdu je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony a ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu čl. 1 a čl. 12 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

29.1 Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti síce všeobecným spôsobom označila aj porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní, avšak bez toho, aby z celkového obsahu sťažnosti vyplývalo, akým spôsobom sa krajský súd mal dopustiť porušenia sťažovateľkou označených článkov ústavy, čím svoju sťažnosť v súvislosti s namietaným porušením týchto článkov ústavy neodôvodnila ani neuviedla konkrétny diskriminujúci postup krajského súdu, ktorým jej právo podľa čl. 12 ods. 1 ústavy malo byť porušené.

29.2 Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 1 a čl. 12 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatuje, že predmetné články ústavy patria medzi základné interpretačné pravidlá tvorby a aplikácie právneho poriadku Slovenskej republiky vyjadrujúce princíp právneho štátu a princíp právnej istoty, ktoré sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Uvedené základné, resp. všeobecné pravidlá a zásady nemajú charakter samostatne uplatňovaného práva. Ich porušenie možno namietat' len súčasne s ochranou konkrétnych základných práv a slobôd zaručených ústavou (resp. medzinárodnou zmluvou). Keďže v posudzovanej veci nebolo zistené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto základných interpretačných, resp. aplikačných pravidiel, pretože sú súčasťou základných princípov právneho štátu a vzhľadom na to „nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľného ustanovenia v individuálnych konaniach“ (napr. I. ÚS 8/97, II. ÚS 821/00).

30. Vzhľadom na uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie splnené neboli, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. novembra 2018